

Martin Elvstrøm-Vieths båltale

Taler

Martin Elvstrøm-Vieth
Sognepræst

Dato

23. juni 2026

Sted

På plænen foran hospitalskirken
ved Frederiksberg Hospital

- 1 Første år jeg var præst i Godthaabskirken, samledes de ansatte til en sommerfest omkring dette tidspunkt. Vi sang derfor selvfølgelig også Midsommervisen. Og jeg kunne ikke lade være med at spørge min præstekollega: hvem er så dette sogns trolde? Ja, det skal jeg nok fortælle dig, sagde han, men gjorde det ikke
- 5 desto mindre aldrig. I dag vil jeg derfor selv gøre et forsøg på at identificere dem i al den tid, at ikke alene skal vi med Drachmann synge om disse trolde – vi skal dem fra livet med glædesblus holde.

- Jeg har læst, at ild helt grundlæggende giver os en følelse af sikkerhed. Det skulle
- 10 være stenaldermennesket i os, der forbinder flammerne med noget trygt. På det kan vi lave mad, holde kryb på afstand. Og så giver det os en følelse af kontrol, når vi kan stikke til ilden, sørge for at den ikke breder sig. Psykologer har også noteret sig, hvor meget mere afslappet, vi taler sammen netop omkring et bål. Meget mere end f.eks. omkring et middagsbord, for slet ikke at glemme et
- 15 iltfattigt mødelokale.

- Tak derfor til den gamle titan Prometheus. I græsk mytologi var det jo ham, der stjal en gnist af fra den evigt nidkære zeus. Han synes vi manglede en kraft i forhold til alle andre levende væsener. Snedigt listede Prometheus sig derfor op
- 20 ad Olympusbjerget, iværksatte en afledningsmanøvre, der spillede på gudernes forfængelighed og gjorde, at han kunne stjæle en enkelt gnist, smugle den tilbage i stænglen af en fennikelplante. Og her er den, ilden. I vores hænder. På godt og ondt.

- 25 Fordi lige så meget ilden har givet os – fra den personlige overlevelse til verdensdominans. Der er en grund til at vi stadig advarer børn mod at lege med den. Zeus blev da også rasende over, at vi nu havde fået sådan en magt i besiddelse. Historien mangler heller ikke eksempler på, hvor svært det kan være for os at håndtere for stor en kraft. At det kan gå helt galt, når vi – så at sige -

30

sniger os op ad Olympen eller bygger Babelstårne, for den sags skyld. Ja, når vi glemmer, at vi kun er mennesker – at der er grænser for, hvad vi skal, selvom vi kan – alene fordi vi ikke kan overskue konsekvenserne. Det havde ikke mindst forfatter Mary Shelley blik for, da hun skrev sin Frankenstein, der – vil nogen
35 vide – faktisk havde undertitlen den moderne Prometheus.

I de her år har Prometheus da også fundet en ny slags ild, der kan give os lige så mange muligheder, som det kan betyde vores undergang. Olympusbjerget er blevet til den virtuelle verden. Og Prometheus er kommet ud til med A-I – A-
40 ild, om I vil. Ligesom ilden er der også noget fascinerende over denne kunstige intelligens. God som tjener, frygtelig som hersker. Med den ildevarlsende detalje, at den udfordrer os eksistentielt. Fordi den A-Ild titanen nu har formået at liste ud af den virtuelle verden. Lagt i vores hænder på en sådan måde, at den allerede findes i vores telefoner. Den kan ikke bare overtage jeg ved ikke hvor
45 mange former for arbejde, jobs. I yderste konsekvens kan den helt overflødiggøre os. Og hvem er vi, når der ikke er brug for os til, som det hedder i Skabelsesberetningen, at herske over jorden? Hvem er vi, hvis vi ikke længere gør nytte? Ild kan fortære os, og det er frygteligt. A-ild – den kan gøre os ligegyldige. Vi nærmer os derfor det punkt, hvor vi ikke skal fortsætte. Ja, vi er der, hvor det
50 på tide at vende om.

Og så nåede vi til denne aften's hovedperson. Johannes Døberen ...Hans. Ham der aldrig selv ønskede at være i centrum, fordi hele hans virke bestod i at pege på Ham, der var større – Pege på Jesus. Vend om, lød en væsentlig del af hans
55 forkyndelse. Omvend jer. At se ind i bålet er derfor som at betragte Johannes. Brændende, voldsom, kompromisløs. I og til forskellige generationer har han i hvert fald råbt os i en anden retning, hvor vi er på vej ud over klippen. Ja, når vi er kommet for tæt på ilden, har rakt ud efter dens magt, så har Johannes mindet om, hvor lidt vi bør have den, for ikke at glemme, hvem der som den eneste kan
60 bære den. Være Kristus.

Prometheus vil i hvert fald altid lede efter nye gnister, der rummer lige så meget skabelse som tilintetgørelse. Og det gør denne aften's hekse også. Nattens trolde. Dem der her bål og de andre skal holde på afstand. Jeg ser dem lede efter varmen
65 i vort bryst – vores egen ild. Den skal vi derfor værne særligt om. Fordi den – DEN - er det enestående ved os. Den er vort værn imod at blive ligegyldige, gøre os overflødige. For det vil de trolde. Dem der kan gøre det bedre end os, hurtigere end os, mere effektivt end os. Men i aften vil vi med glædesblus fra

70 livet dem holde. Fordi det kan vi - mere end noget andet væsen på denne jord.
Med vor glæde kan vi tænde bål og om 6 måneder juletræer. Med det vil vi
derfor også kunne noget, AI eller A-Ild aldrig vil formå. Det er jo kun dannet i
vores billede. Men vi er skabt i Guds. For med det altid at være noget særligt. Vi
er ånd, vi er glæde, et varmt hjerte der, hvis vi holder det sådan, ikke bliver
75 tvivlende koldt.

Den varme vil de derfor gerne have fat i, troldene – som Prometheus ilden, men
som et indre bål er det, hvad der skal holde dem på afstand. Det vil jeg derfor her
til sidst udpege som alle sognes trolde. Dem jeg spurgte min kollega om,
80 dengang jeg begyndte som præst. Det er dem, der sendt af ufredens ånd vil tage
varmen og lunen fra os. For med det at være vor største undergang.

Om vi så som et lille land sjældent kan sige, at sejren er vor. Den behøver vi
sådan set heller ikke, hvis bare vi vinder freden. Og den vil vi her til lands. Sankte
85 Hans, Sankte Hans. Sagt til alt der vil gøre os overflødige. Herske over os.
Sunget til hekse og nattens trolde. Vi vinder freden, så sandt som vore hjerter
aldrig bliver tvivlende kolde.

Glædelig midsommer.

90

Kilde

Manuskript tilsendt af taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

95

Tags

Båltale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/martin-elvstrom-vieths-baltale>

100

105